

Naturvårdsverkets ärendenr: NV-01830-20

VERKSAMHETSBERÄTTELSE
för naturum Vattenriket

Verksamhetsberättelse för naturum Vattenriket År 2020

Verksamheten har präglats av Coronaviruset under 2020.
"Håll havsörns avstånd" blev naturum Vattenrikets paroll.

BESÖKSADRESS: Naturumsvägen 2
POSTADRESS: 29180 Kristianstad
TEL: 044-132330
E-POST: naturum@kristianstad.se
INTERNET: www.vattenriket.kristianstad.se
FACEBOOK: naturum Vattenriket

SAMMANFATTNING	3
NATURUM I SIFFOR	4
INLEDNING	5
1. SYFTE	5
1.1. Lokala och regionala syften för det egna naturumet	5
2. UTVÄRDERING AV MÅL FÖR VERKSAMHETSÅRET	6
2.1. Årets mål	6
2.2. Utvärdering av årets mål	6
2.3. Målgrupper för det egna naturumet	9
3. UTVÄRDERING AV ANALYS AV RISKER/MÖJLIGHETER UNDER ÅRET	10
3.1. Utfall av nulägesbeskrivning	11
3.2. Utfall av förväntade möjligheter	12
3.3. Förväntade risker inför året	12
4. UTVÄRDERING AV NATURUMS VERKSAMHET	12
4.1. Övergripande planering för året	12
4.2. Teman	13
4.3. Programverksamhet	13
4.4. Tillfälliga utställningar	19
4.5. Kommunikationsinsatser	20
5. UTVÄRDERING AV PERSONAL	23
5.1. Utvärdering av personalinsats	23
6. UTVÄRDERING AV KOMPETENSUTVECKLING AV PERSONAL	24
6.1. Utvärdering av kompetensutveckling av personal	24
7. UTVÄRDERING AV FÖRNYELSE AV FAST UTSTÄLLNING	24
7.1. Utvärdering av årets förnyelse av fast utställning	24
7.2. Budget och finansiering för förnyelse av fast utställning	26
7.3. Förankring	26
8. UTVÄRDERING RENOVERING, FÖRÄNDRING AV FASTIGHET/LOKALER	26
8.1. Utvärdering av renovering, förändring av fastighet/lokaler	26
9. UTVÄRDERING AV ÖVRIGA INSATSER	27
9.1. Utvärdering av övriga insatser	27
10. UPPFÖLJNING	29
10.1. Besökarundersökningar	29
10.2. Naturums statistik	29
10.3. Tankelistning	30
11. EKONOMISK REDOVISNING FÖR NATURUM	30

Sammanfattning

År 2020 präglades av coronapandemin i stort och smått. Naturum fick hålla stängt under perioder och naturvägledarna bemannade utomhus för att kunna fortsätta vårt uppdrag att visa vägen ut i Vattenriket. Vi ökade vår digitala närvaron genom filmer och uppdrag och la kraften på att coronasäkra naturums utställning så att vi kunde återöppna igen till sommaren på ett säkert sätt.

Vi har trots allt under året kunnat genomföra nästan 300 programpunkter, de allra flesta på "riktigt" med besökare i mindre grupper i naturen, men flera av de större programpunkterna fick genomföras digitalt. Skåneledens första etapp invigdes på stadens födelsedag och biologiska mångfaldens dag den 22 maj med en livesänd invigning på Facebook. Den fantastiska vandringsleden från Norra Lingenäset i norr till Nyehusen i söder lockade många vandrare under året.

Även naturums tionde födelsedag firades digitalt med en kavalkad av roliga händelser sprida under dagen. Tal, tillbakablickar och konsert med medeltida musik livesändes på facebook. AR- appen Silurus premiärläpptes, kampanjen "I love Vattenriket" lanserades och dagen avslutades med att naturums fasad lyste upp i grönt och blått i takt med ljudet av hjärtslag – som det hjärta i Vattenriket som naturum är sedan 10 år tillbaka.

Under sommaren när vi hade en period av lägre smittspridning i samhället kunde naturum hålla öppet som vanligt, fast med restriktioner i antal besökare. Sommaren blev också mycket välbesökt med nästan 13 000 besökare i juli. Musik i redet fick naturligtvis ställas in, men vi kunde fortsätta med dagliga programpunkter utomhus som spångsafari, håvning och morgonqigong. Som ett led i att visa vägen ut från naturum hjälpte vi till att utforska Snickarhakens undervattensvärld och tillsammans med kollegor blev det fiske vid flera tillfällen. Qigongpassen tjuvstartade redan i maj och var populära hela sommaren.

Under den årliga Framtidsveckan storstädade vi Vattenriket tillsammans med många ideella föreningar. Som final på storstädningen i Vattenriket bjöd vi på konsert och workshop tillsammans med musik-gruppen SKROT utanför naturum.

Under året har den pedagogiska verksamheten i stort sett kunna fortsätta som vanligt och även Biosfärläggret kunde genomföras. Ett särskilt roligt inslag i årets pedagogiska arbete var samarbetet med Nosabyskolans bild- och formklasser som mynnade ut i en fantastisk utställning i naturums hörsal där elevernas fiskar och småkryp i storformat gav besökaren en känsla av att gå omkring i ett av Vattenrikets virvlande vattendrag.

Kristianstad 2021-02-10

Karin Magntorn

Naturum 2020 i siffror

I verksamhetsberättelsen för Biosfärområde Kristianstads Vattenrike framgår hela bredden på arbetet i biosfärområdet som naturum är delaktig i.

Den finns på [Vattenriket hemsida](https://vattenriket.se).

Inledning

1. Syfte

Under den här punkten beskrivs hur syftet för naturum uppfylls (enligt de nationella riktlinjerna för naturum, rapport 6696).

Verksamheten vid naturum ska:

- *välkomna besökaren genom att vägleda om vad man kan se, uppleva och göra i området,*
- *inspirera besökaren till att uppleva och vistas i naturen, skapa nyfikenhet och bidra till förståelse och engagemang för natur och naturvård,*
- *fördjupa besökarens förståelse för naturområdet: förklara vad som hänt, händer och varför det sker,*
- *bidra till att öka besökarens kunskap om ett naturområdes naturvetenskapliga, natur-, kultur- och upplevelsemässiga värden samt hur människan använt sig av och påverkat naturen,*
- *motivera besökaren att använda naturområdet på ett sådant sätt att områdets naturvärden, kulturvärden och andra upplevelsemässiga värden bevaras långsiktigt,*
- *arbeta för att skola och annan undervisning ska besöka och använda naturum,*
- *ge information om hur tillgängligt området är, hur man tar sig dit och hur man hittar där,*
- *sprida kännedom om en trakts naturskyddade områden och andra besöksmål för friluftslivet.*

1.1. Lokala och regionala syften för det egna naturumet

Naturum Vattenriket är mötesplats och besökscenter i Biosfärområde Kristianstads Vattenrike, ett stort område med mycket höga och varierade naturvärden. I Vattenriket har vi 21 besöksplatser med fågeltorn, stigar och utemuseer. Naturum Vattenriket är kronan på verket med utställning, möteslokal och restaurang. Här berättar vi hur biosfärområdet fungerar och visar vägen ut i Vattenriket.

Verksamheten vid naturum Vattenriket ska:

- bidra till att Biosfärområde Vattenriket uppfyller Unescos riktlinjer för biosfärområden.
- vara den naturliga mötesplatsen i Biosfärområde Vattenriket.
- visa vägen ut i besöksområdet Vattenriket.
- vara en resurs i Kristianstads kommuns övergripande arbete med att vara en attraktiv kommun med en långsiktigt hållbar livsmiljö, till exempel genom att uppfylla målen i kommunens styrkort.
- bidra till delaktighet och engagemang för Vattenriket i bygden.
- vara en av Kristianstads stora attraktioner inom besöksnäring samt bidra till att utveckla en hållbar turism i Vattenriket.

2. Utvärdering av mål för verksamhetsåret 2020

Målen är markerade med grönt om vi helt uppfyllt målet under 2020, med gult om vi delvis uppfyllt målet och med rött om målet inte är uppfyllt.

2.1. Årets mål

För varje naturum är det viktigt att utifrån naturums syften ta fram och beskriva egna uppföljningsbara mål i verksamhetsplaneringen, prioritera bland dessa samt genomföra ett löpande utvärderingsarbete.

Naturum Vattenrikets mål för 2020 var i korthet:

1. Naturum skall vara en naturlig mötesplats och besökscenter för Biosfärområde Vattenriket.
2. Naturum skall ha ett rikt och varierat programutbud för alla åldrar och målgrupper.
3. Naturum skall visa vägen in i Vattenriket.
4. Naturum skall bidra till att öka engagemanget för Vattenriket i bygden.
5. Naturum skall erbjuda pedagogisk verksamhet för förskola/grundskola och gymnasium samt utveckla nya pedagogiska metoder.
6. Naturum skall samarbeta med lärosäten på universitetsnivå.
7. Naturum skall hjälpa till att ta fram och sprida information om Vattenriket för olika målgrupper, via olika kanaler och med olika sätt att kommunicera.
8. Naturum skall bidra till att locka turister till Kristianstad med Vattenriket som attraktion samt bidra till att möten förläggs i Kristianstad med Vattenriket som bidragande anledning.

2.2. Utvärdering av årets mål

Årets mål är utvärderade enligt följande färgskala. Samtliga mål är antingen uppfyllda eller har inte kunnat nås pga Coronapandemin.

	Målet är uppnått.
	Målet inte uppnått.
	Målet inte uppnått pga Coronapandemin.

1. Naturum skall vara en naturlig mötesplats och besökscenter för Biosfärområde Vattenriket med följande konkreta mätbara mål:

Mål	Resultat
Naturum har öppet fler än 300 dagar med fri entré.	Vi hade möjlighet att hålla öppet 286 dagar pga coronapandemin.
Naturum når fler än 100 000 besökare under 2020.	Under 2020 hade naturum ca 45 000 besökare.
Naturum verkar för att konferenser och möten som rör arbetet i biosfärområdet förläggs till naturum.	Efter mitten av mars har inga större möten hållits

Minst 10 större möten med anknytning till Vattenriket förläggs till naturum.	på naturum pga coronaviruset.	
Naturum erbjuder naturvägledning av hög kvalitet. Minst 80 grupper bokar naturvägledning på naturum under 2020.	Många grupper avbokade sina inplanerade besök under året på grund av coronapandemin och vi har endast haft 21 bokade grupper.	

2. Naturum skall ha ett rikt och varierat programutbud för alla åldrar och olika målgrupper med följande konkreta mätbara mål:

Mål	Resultat	
Naturum erbjuder ett varierat program utifrån årets huvudtema "Upplev Vattenriket". Minst 400 programpunkter erbjuds.	Många aktiviteter fick ställas in, men vi kunde trots allt erbjuda 296 programpunkter med totalt 5 409 deltagare.	
I naturums programråd ingår minst 5 externa parter.	Ja, fler än 5 externa parter medverkar	

3. Naturum skall visa vägen in i Vattenriket med följande konkreta mätbara mål:

Mål	Resultat	
Naturum har ett fortsatt fokus på att "få ut besökare från naturum" genom att förlägga programaktiviteter som skogsbad, vandringar och cykelturer till besöksplatser i Vattenriket.	Ja. Vi har tillsammans med föreningarna genomfört 201 exkursioner.	
Naturum fortsätter utveckla naturvägledning som verktyg och kunskapsfält. Under 2020 har vi ett fokus på att öka upplevelserna i Vattenriket, bland annat genom att väcka liv i Lillöborg.	Temat har blivit väl framlyft i naturums program och genom flera guidningar vid Lillö samt en ny modul i utställningen.	
Under året invigs den första delsträckan i SL 6 Vattenriket.	Skåneleden SL6 Vattenriket invigdes 22 maj.	
Naturum är delaktig i manus och marknadsföring av filmen om Lillöborg.	Lillöfilmen producerades och lanserades under våren.	

4. Naturum skall bidra till att öka delaktigheten och engagemanget för Vattenriket i bygden med följande konkreta mätbara mål:

Mål	Resultat	
Naturum fortsätter samarbetet med vänföreningen Vattenrikets vänner och andra	Ja, bland annat genom Öppen borg på Lillö och det nya	

lokala organisationer med intresse för Vattenrikets värden.	profilsortimentet "I love Vattenriket".	
Naturum har ett fortsatt samarbete kring utbildning av Biosfärambassadörer. Minst 20 nya ambassadörer utbildas under 2020.	På grund av coronapandemin ställdes utbildningen in.	

5. Naturum skall erbjuda verksamhet för förskola/grundskola och gymnasium med följande konkreta mätbara mål:

Mål	Resultat	
Den pedagogiska verksamheten vid naturum omfattar minst 70 elevgrupper och 1400 elever	Under året träffade vår naturpedagog 79 skolklasser med 1578 elever i vår pedagogiska verksamhet.	
Naturum genomför Sommarlovsaktiviteter bland annat för att främja integration. Årets tema heter Artkampen.	Artkampen genomfördes som planerat.	
Naturum genomför ett biosfärläger för 20 barn.	Biosfärläget genomfördes som planerat och var fulltecknat med 20 barn.	
Naturum fortsätter samarbetet med Vattenrikets ekologer. Minst två klasser får ta del av detta i våta eller torra miljöer.	Två klasser har hjälp ekologerna med naturvårdande insatser i Vattenrikets sandmarker.	

6. Naturum skall samarbeta med lärosäten på universitetsnivå med följande konkreta mätbara mål:

Mål	Resultat	
Konferensen BIOSFÄR 2020 genomförs tillsammans med kollegor på Biosfärenheten	Konferensen genomfördes med åtta föredrag under en halvdag genom livesändning via Facebook.	
Naturum fortsätter sitt samarbete med Högskolan Kristianstad genom att ta emot lärarstudenter som gör del av sin utbildning på naturum	Samarbetet med lärarstudenterna genomfördes under våren.	

7. Naturum skall hjälpa till att ta fram och sprida information om Vattenriket för olika målgrupper, via olika kanaler och sätt att kommunicera med följande konkreta mätbara mål:

Mål	Resultat	
Naturum är delaktigt i de informationssatsningar som genomförs från Biosfärenhetens sida under året. Under 2020 är det särskilt fokus på Upplev Vattenriket och Skåneleden i Vattenriket.	Ledens första sträcka är invigd. En karta är producerad och dagligen visar naturum vägen ut till leden.	

Naturum skall fortsätta förbättra utställningen i naturum. Under 2020 produceras en ny modul; Upplev Vattenriket.	Modulen lanserades lagom till vårt återöppnande i juni.	
Naturum skall fortsätta förbättra utställningen i naturum. Under 2020 produceras en ny hörna med fokus I love Vattenriket. I denna hörna ingår också telefonen Ring Vattenriket.	Telefonhörnan med kärleksbudskap lanserades till naturums 10-års jubileum 27 november.	
Naturum fortsätter att använda Facebook som kanal för informationsspridning i vårt dagliga arbete. Under året är målet att passera 4 500 följare på Fb, 1300 följare på Instagram och 1000 nya bilder taggade med #vattenriket, dvs 6700 bilder.	Facebook: 5078 följare Instagram: 1421 följare #vattenriket 7 800 taggade bilder, en ökning med över 2100 bilder sedan årsskiftet.	

8. Naturum skall bidra till att locka turister till Kristianstad med Vattenriket som attraktion samt bidra till att möten förläggs i Kristianstad med Vattenriket som bidragande anledning med följande konkreta, mätbara mål:

Mål	Resultat	
Naturum skall fortsätta arbeta aktivt med Google My Business och Tripadvisor som verktyg och erhålla ett nytt Certificate of Excellence för 2020.	Ett nytt Travellers choice erhöles under våren. Naturum Vattenriket är nummer 1 av saker att göra i Kristianstad.	
Naturum har nära kontakt med personal inom Kristianstads kommun som arbetar med turismutveckling för att planera gemensamma satsningar och aktiviteter. Minst en gemensam marknadsföringsinsats genomförs under året.	Ja, t ex kring Skåneleden Vattenriket.	
Naturum är en resurs i Kristianstad vid stora evenemang som förläggs till staden. Målet är att minst fem större grupper som besöker Kristianstad utifrån ett annat evenemang även besöker naturum.	I och med coronapandemin så har större evenemang i Kristianstad ställts in.	

2.3. Målgrupper för det egna naturumet

Naturum Vattenriket skall vara en resurs för många olika målgrupper. Vi brukar använda mottot *"inte bara för Fjällrävenfolket"* för att spegla bredden som vi strävar efter. Alla målgrupper är lika viktiga för att bilda den helhet som naturum står för.

Vi har därmed en bred målgrupp som omfattar boende i Kristianstad med omnejd, skolklasser och barnfamiljer, turister och dagsbesökare, studiegrupper från myndigheter, företag och kommuner, högskole- och universitetsstudenter, bussbolag med större grupper

samt utländska besökare. Under pandemiåret 2020 har lokalbefolkningen och de regionalt tillresta utgjort den större andelen besökare.

3. Utvärdering av analys av risker/möjligheter under året

I verksamhetsplanen redovisades risker och möjligheter som kunde komma att påverka planeringen, analyser och omvärldsfaktorer samt hur ni förbereder er inför förändringar.

Coronapandemin

Det övergripande för året har varit den globala coronapandemin. För naturum Vattenriket tog det en tidig start. Under ett möte med kommunens ledning den 13 mars förstod vi att det fanns pandemiplan för omsorg och skola i kommunen, men inte ett ord skrivet om publika verksamheter. Vi tog hjälp av kommunens företagshälsovård och branschorganisationen Sveriges museer för att snabbt göra vår riskanalys. Den 18 mars stängde vi naturums publika delar för att kunna bygga upp en säker miljö för personal och besökare.

Under tiden som följde flyttade vi ut verksamheten och ökade vår digitala närvaro genom filmer och helguppdrag. Vi gick ut i annonser med budskapet "naturum flyttar ut". Naturvägledare bemannade utanför naturum, vi prioriterade om och ordnade snabbt tipsrunda och skattjakt som besökare kunde genomföra på egen hand. Och vi visade vägen ut som aldrig förr.

Den 3 juni återöppnade utställningen efter att ha gjorts coronasäker. Vi lanserade budskapet "Håll havsörns avstånd" som syntes överallt i utställningen. Med hjälp av en ny IR sensor från Viometrics kunde vi läsa av antalet besökare exakt. Vi började med 50 personer tillåtet i utställningen, men ändrade till 25 personer efterhand som restriktionerna blev allt mer stränga. Personalen i receptionen fick en säkrare miljö bakom plexiglas, handsprit fanns tillhands överallt och åkattraktionen Opteryx stängdes och täcktes för med en vepa med texten "jag håller havsörns avstånd". I slutet av året installerades ny

ventilation i Opteryx och den är förberedd för återöppnande.

Den 18 december kom besked från regeringen att kommunala verksamheter som inte var nödvändiga skulle stänga ner helt och naturum fick stänga igen. Då valde vi budskapet "naturum är stängd, men naturen är öppen" och såg till att det dagligen fanns infomaterial utanför naturum.

Under året har coronapandemin inneburit många utmaningar. Allt ifrån att tolka otydliga besked från Folkhälsomyndigheten och utifrån dem göra egna riskanalyser och fatta beslut till att flytta fokus från bemanning och programpunkter till digital närvaro genom filmer, uppdrag och livesändningar. Det har varit ett tungt ansvar men trots allt har vi lärt oss väldigt mycket under året.

3.1. Utfall av nulägesbeskrivning

Aldrig har väl en nulägesbeskrivning slagit mer fel. Coronapandemin slog till med full kraft i mars och allt förändrades. Naturum stängde, bemannade ute och återöppnade senare med restriktioner. Café Årum liksom alla restauranger tappade kundunderlag och under hösten

lämnade restauratören kontraktet. Naturum tappade hälften av besökarna, men har under året kunnat fortsätta visa vägen ut i naturen på ett säkert sätt.

3.2. Utfall av förväntade möjligheter

Vi såg framför oss hur naturum skulle fortsätta utvecklas ytterligare som besöksmål under 2020 i och med den nya Skåneleden SL6 och Safaribåten. Vi såg framför oss hur de internationella besöken skulle öka. Det varken vi eller någon annan såg i kikaren var en global pandemi med stora restriktioner. Utfallet av året visar att väldigt många tagit naturen till sig och valt att besöka Vattenrikets besöksplatser. Aldrig någonsin har vi delat ut så många kartor och visat vägen ut till nya besöksmål. Den nya Skåneledssträckan bidrog verkligen till att visa vägen ut och Safaribåten körde trots allt 120 turer

3.3. Förväntade risker inför året

Vi nämnde svårigheten med att knyta ny restaurang till naturum och risken med att badhustomten skulle exploateras storskaligt. Trots allt var båda dessa risker berättigade. Under slutet av 2020 var restaurangupphandlingen i full gång och i skrivande stund vet vi att ingen aktör har kunnat kontrakteras. Efter många diskussioner har kommunen landat i att inte låta bebygga badhustomten i närtid. Men, med detta sagt blev ju den överväldigande risken under året något som vi inte förutsett- coronapandemin.

Punkt 4 – beskriver de aktiviteter som bidragit till att syfte och mål uppfyllts.

4. Utvärdering av naturums verksamhet

4.1. Övergripande planering för året

I början av mars stod det klart att coronapandemin skulle få stora konsekvenser för oss, både när det gäller den publika utställningen men också möjligheten till möten inomhus och större programpunkter. Den 18 mars stängde vi naturums. Någon vecka senare ställde vi in alla planerade guidningar och vårt årliga Trankalas vid Pulken.

Vi inspirerade till naturupplevelser genom små kortfilmer med naturvägledning via Facebook. Från och med 1 april flyttade naturum ut verksamheten och bemannade utanför naturum. Vi passade på att lansera tipsrundor och skattjakt och visade vägen ut i Vattenriket varje dag mellan 11-15. Den 3 juni återöppnade vi naturum igen, denna gång Coronasäkrat och under devisen "på havsörns avstånd".

MÅNAD	DAGAR	TIDER
Januari* Februari Mars**	Tisdag-söndag	11-16
April **utomhus Maj **utomhus	Tisdag-söndag	11-15
Juni** Juli Augusti	Måndag-söndag	10-17
September	Tisdag-söndag	11-17
Oktober November December****	Tisdag-söndag	11-16

* Stängt 1 januari, samt alla vardagar vecka 2-4 i januari.

**Stängt från 18/3 för att Covidsäkra utställningen

**Stängt 21-22 juni.

****Stängt 19-31 december pga striktare Covid-restriktioner.

4.2. Teman

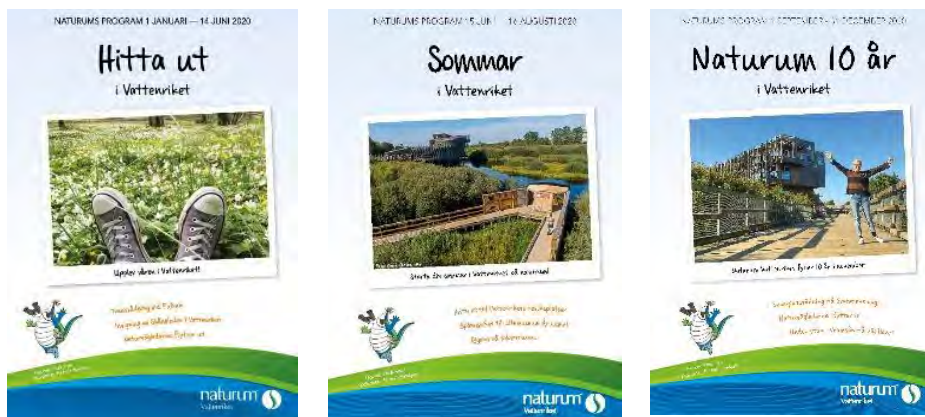
Naturum Vattenriket bygger programverksamheten på teman som skall spegla såväl arbetet i Biosfärområdet som årstiderna i Vattenriket. Under 2020 stod *Upplev Vattenriket* i fokus. Under året hjälpte vi fler att hitta ut till besöksplatserna i Vattenriket genom att finnas på plats med naturvägledare och spännande aktiviteter när det gick på Coronasäkert avstånd och visade vägen ut med tips, klurigheter och inspirerande kortfilmer på sociala medier under hela året.

Vinter i Vattenriket	1/1- 1/3
Tranor i Vattenriket	1/3-12/4
Upplev Vattenriket	13/4-14/6
Sommar i Vattenriket	17/6-16/8
Upplev Vattenriket	17/8-31/10
Forskarveckor	1/11-30/11
Jul på naturum	1/12-31/12

4.3. Programverksamhet

Naturums program under 2020 har ständigt fått omprövas. På grund av corona ställde vi redan i mitten av mars in alla programpunkter inomhus. Vi fick också ställa in vår vanligtvis välbesökta tranguidning under två veckor vid Pulken. De mindre programpunkterna utomhus har vi kunnat behålla, men fått ställa in välbesökta arrangemang som Musik i redet med hänsyn till 50-personersregeln. Trots detta har vi under 2020 kunnat erbjuda nära 300 programpunkter med över 5 400 deltagare.

Naturum producerade under 2020 tre programblad i en upplaga om totalt ca 15 000 exemplar.

Informationen om programpunkterna spreds via vårt tryckta program samt via hemsida, blogg och Facebook. Under året har vi fått extra draghjälp genom många och mycket stora annonser vi fick publicerade genom kommunens avtal med Kristianstadsbladet.

4.4. Ett urval av genomförda programaktiviteter 2020

Konstiga pinnar

Under februarilovet – innan Coronan slog till- bjöd vi som vanligt på Djurolympiad och Utekul vid brasan, härliga aktiva programpunkter utomhus. Årets februarilovspyssel gick på temat pinnkonst. Hörsalen fylldes av glada familjer som ville göra vanliga pinnar till konst med hjälp av fantasi och kreativitet i vårt pinn-pyssel.

På vingar genom konsthistorien

Det sista föredraget som kunde hållas innan Coronastängningen var ett konsthistoriskt föredrag om fåglar i konsten. Hörsalen var fullsatt för att lyssna till Karolina Nilsson från konsthallen på Falsterbo Strandbad.

Surr i busken

Varje lördag under våren passade vi på att slå ett slag för våra viktiga pollinatörer. Under rubriken Surr i busken tog naturvägledarna med besökarna ut längs Årumsspången och till bihotellet och berättade för stora och små hur humlor och andra bin är viktiga hjältar för oss och hur vi kan hjälpa dem.

Naturvägledarna flyttade ut under året

Temat för året har visat vägen ut till upplevelserna i Vattenriket. Under mottot "Naturvägledaren flyttar ut" tog naturvägledarna med besökarna ut till strandängar, lövskog, sandstrand och strömmande vatten utifrån olika teman som t ex måla natur, skogsbad, naturlitteratur eller som på bilden medeltida liv på Lillö.

Fotografera med mobilen

I början av maj fick vi hänga med fotografen Stefan Fallgren ut och lära oss använda mobilkameran på ett bättre sätt. Vi tränade på komposition, ljus, filter och annat som gör bilderna spännande.

Invgning av SL 6 Vattenriket

På stadens födelsedag och biologiska mångfaldens dag den 22 maj invigdes första delen av SL6 Vattenriket. Vi hade planerat för ett stort vandringsevent med engagemang från många föreningar men i rådande Coronatider fick det bli en symbolisk invgning live-sänd på Facebook med ett fåtal inbjudna gäster. Men icke desto mindre blev 50 km fantastisk vandringsled från Norra Lingenäset i norr till Nyehusen i söder invigd.

Artkampen

Under första sommarlovsveckan bjöd vi in till **Artkamp**. I olika kluriga uppdrag fick besökande barn lära känna småkryp, fåglar, fiskar, träd och blommor.

Dagliga aktiviteter under sommaren

Så kom sommaren till naturum och med det dagliga programpunkter utomhus som spångsafari, håvning och morgonqigong. Varje onsdag har det varit extra spännande när naturvägledaren själv valt något från vår spännande natur att visa och berätta om. Det har varit allt från flitiga bin, mysiga mollusker och spännande spindlar till växter från närområdet i aktiviteten "Möt naturen" utanför naturums entré.

Håvning vid havet

Som ett led i att visa vägen ut från naturum hjälpte vi till att utforska Snickarhakens undervattensvärld vid fyra tillfällen. Utrustade med vadarbyxor och håvar hamnade både tångsnällor, plattfiskar och många olika kräddjur i utställningen som små och stora deltagare ivrigt byggde upp på stranden vid havet.

Skogsbad och qigong

Vi tjuvstartade qigong på naturums takterrass redan i maj månad för att erbjuda ytterligare en positiv hälsobefrämjande aktivitet under Coronavåren. Under sommaren ledde vi qigong varje torsdagsmorgon. Skogsbad som visar vägen till naturens lugn höll vi i fyra av Vattenrikets härliga skogar under sommaren.

Fiske vid Kanalhuset

Som del i både biosfärprojektet Fiska i Vattenriket och i att hitta ut från naturum har vi erbjudit fiske vid flera tillfällen. Det har både varit Streetfiske i centrala Kristianstad och mete vid den fina fiskebryggan vid Kanalhuset.

Svampens dag

Som vanligt tog många chansen att lära sig mer om skogens guld när Svampens Dag firades i september. Den planerade svamputställningen med lokala svampkonsulenter dukades upp utanför naturums entré för att ge alla en möjlighet att hålla gott avstånd till varandra.

Vandringens dag

Vandringens dag firades i Vattenriket i samarbete med Svenska Turistföreningen som erbjöd flera ledda vandringar till våra besöksplatser. Vid naturum kunde vandringssugna följa med vår naturvägledare ut på Spångsafari och upptäcka livet i vassen och naturumsjön.
Foto: Sven Persson/svelo

Storstädning i Vattenriket

Under den årliga Framtidsveckan storstädade vi Vattenriket. Startskottet gick på Håll Sverige Rent-dagen med skräpplockning i naturums närområde och uppsättning av holkar med skräppåsar längs Skåneleden. Veckan fortsatte sedan med plogging, plockning från kajak i Helgeån, dykning i ån och vid Åhus hamn och plockning under hund- och fågelskådarpromenader.

SKROT-konsert och workshop

Som final på storstädningen i Vattenriket bjöd vi på konsert och workshop tillsammans med musik-gruppen SKROT utanför naturum. Musikerna visade att det mesta går att använda för att skapa musik och att det som är skräp för den ena kan bli ett instrument i händerna på någon annan.

Stora blå hur kan vi hjälpa dig

I oktober hyllade vi havet i naturums hörsal tillsammans med marinbiolog Ann-Marie Camper och Kören Trekvalt. I en livesänd föreläsningsskonsert via facebook varvades kunskap om havets utmaningar med Kören Trekvalts finaste sånger om havet.

Upplev Vramsån under ytan

Under höstlovet fylldes hörsalen av ett myller av mångfald från Vramsåns spännande undervattensvärld. Nosabyskolans bild- och formklasser har under året träffat naturums pedagog vid flera tillfällen. Arbetet mynnade ut i en fantastisk utställning där elevernas fiskar och småkryp i storformat tillverkade av papier maché och andra material gav

	besökaren en känsla av att gå omkring i ett av Vattenrikets virvlande vattendrag.
Naturums 10-års jubileum 	Naturums tionde födelsedag firades digitalt med en kavalkad av roliga händelser sprida under dagen. Tal, tillbakablickar och konsert med medeltida musik livesändes på facebook. AR- appen Silurus premiärsläpptes, där besökaren får möta malen, kungsfiskaren, uttern och andra djur från Vattenriket live genom sin mobil. Kampanjen "I love Vattenriket" lanserades med fina profilprodukter för att göra det möjligt för fler att visa sitt engagemang för biosfärområdet. Dagen avslutades med att naturums fasad lös upp i grönt och fönstren bultade blåa i takt med ljudet av hjärtslag – som det hjärta i Vattenriket som naturum är sedan 10 år tillbaka.
Julpysselpåse 	Julpysselbuffén med naturens skatter som vi brukar duka upp i utställningen hela december omvandlades till fina pysselpåsar som besökare kunde hämta och pyssla med hemma. I påsen fanns kottar, nötter och annat naturmaterial tillsammans lim, tyg och inspirerande bilder på tomtar, möss, stjärna och annat de kunde göra av innehållet. Över 100 påsar hämtades av pysselsugna!

4.5. Tillfälliga utställningar

Coronapandemin fick också effekter på våra tillfälliga utställningar. Plötsligt behövde vi ta bort vår mysiga barnhörna och informera om att hålla avstånd. Resultatet blev en coronasäker läshörna och en information på många ställen i naturum om att hålla havsörns avstånd.

Inför naturums 10-årsjubileum i november omvandlades läshörnan till jubileumshörna med fin fondbild över naturum, ett önsketräd där besökarna kunde lämna hälsningar och en ny modul – Ring Vattenriket – där besökarna via en knapptelefon kan höra ambassadörer för biosfärområdet berätta om några av sina smultronställen i Vattenriket.

I samband med 10-årsjubileet släpptes också den nya appen Silurus där besökarna kan möta, leka med och bli inspirerade att ge sig ut i naturen av havsörnen, kungsfiskaren, tranan och andra av Vattenrikets karaktärsarter genom sin mobiltelefon. En utställning om naturum utifrån Vattenrikets värdeord kom på plats utanför naturum.

	
Hänsyn i Coronatider	Ny coronasäkrad läshörna
	
Jubileumshörna	Utställning naturum tio år

4.6. Kommunikationsinsatser

Vårens Coronapandemi kom hastigt att prägla kommunikationen för naturum. Vi stängde naturum den 18 mars efter riskanalyser, samlade ny kraft och valde sedan vägen att möta besökarna utomhus samt öka den digitala närvaron. Vi annonserade på Fb och Instagram, beskrev läget i nyhetsbloggens inlägg och fick in pluggannonser i lokaltidningen. Budskapet gick fram och fick mycket positivt mottagande.

Den ökade digitala närvaron var i form av naturvägledarfilmer varje vecka och utmaningar och tips till familjer för att sporra till utevistelse.

Resultaten från Fb visar att vår ökade närvaro i form av video har slagit väl ut.

Även våra inlägg med utmaningar har fått stor spridning, särskilt våra årstidsutmaningar i form av poängjakter där barn och vuxna uppmanas att lägga märke till och leta efter stort och smått som händer runt omkring dem i naturen.

Vi har förutom dessa specialinsatser fortsatt att arbeta med ett brett perspektiv på kommunikationsinsatser tillsammans med kollegor inom Biosfärenheten med allt från "mun-mot-mun-information" via analog media som trycksaker till digital media som filmer, ljudfiler och sociala medier som hemsida, Facebook och Instagram.

Vi har syns och hörts väl i media, både i fackpress, rikspress och lokalpress, riksradio och lokalradio. Vårt samarbete med lokaltidningen Kristianstadsbladet har fortsatt generera många stora annonser, helsidor och halvsidor.

Många besökare hittar till naturum via TripAdvisor eller Google. Den som söker på TripAdvisor efter "naturupplevelser i Skåne" hittar naturum Vattenriket på första plats. Likaså den som söker efter besöksmål i Kristianstad. Även under 2020 fick naturum utmärkelsen **Travellers choice**.

Även om Tripadvisor är viktigt är känslan att många fler väljer att recensera och därmed locka andra via **Google**. Där har naturum över 1 100 recensioner och ett medelbetyg på 4,5.

I vår kommunikationsplan beskrev vi 9 aktiviteter för året. Dessa beskrivs utförligare på andra platser i verksamhetsberättelsen. En kort genomgång med status för aktiviteterna följer här:

Årets mål är utvärderade enligt följande färgskala

	Målet är uppnått.
	Målet är inte uppnått.
	Målet är inte uppnått pga Coronapandemi.

Naturums utställning - BIOSFÄR modul

Syfte	I naturums utställning finns en modul som presenterar de viktigaste händelserna i biosfärområdet under året som gått. Årligen kompletteras den med förra årets händelser.	
Lägesbeskrivning	Modulen Biosfär är kompletterad.	

Naturums utställning – Besöksplatsmodul

Syfte	Vi tar fram en ny touchmodul för att kunna visa upp Vattenrikets besöksplatser och projektplatser. Från en karta väljer man besöksplats och får sedan film, stillbild och text kring platsen.	
Lägesbeskrivning	Besöksplatsmodulen stod färdig innan sommaren.	

Naturums utställning - Alla tiders vatten på engelska

Syfte	Under 2018 kom en ny touchmodul med information om vattendrag och vattenstånd. Den skulle kompletteras med engelsk text under 2019, men det har istället skett under 2020.	
Lägesbeskrivning	Modulen är kompletterad med engelsk text.	

Naturums utställning - Ring Vattenriket

Syfte	Vi kommer att ta fram en ny modul vi kallar Ring Vattenriket. Det är en gammaldags knapptelefon där man kan "ringa" till tio olika personer med koppling till en besöksplats i Vattenriket. Det är naturnjutare, företagare, politiker i en salig blandning som på någon minut ger sin berättelse av Vattenriket.	
Lägesbeskrivning	Projektet blev klart lagom till naturums 10-års jubileum som planerat.	

Naturums utställning - appen Silurus

Syfte	Till naturums 10-årsdag kommer vi att lansera en AR-app där djuren inne på naturum får liv och visar vägen ut till Årumsspången.	
Lägesbeskrivning	Projektet blev klart och släpptes i samband med naturums 10-års jubileum.	

Naturums program

Syfte	Naturums program kommer under 2020 ut i tre upplagor. Programbladen trycks i en sammanlagd upplaga av 15 000 ex. Naturums program är därmed en av våra största och viktigaste kommunikationskanaler från naturum.	
Lägesbeskrivning	Alla tre program för naturum producerades under året.	

Större evenemang i naturums program

Syfte	Under 2020 kommer över 400 programpunkter att finnas i naturums program. Till flera av aktiviteterna väntas många besökare och dessa aktiviteter kräver oftast	
-------	--	--

	såväl mer genomgripande planering som marknadsföring i form av pluggannonser, Facebookinlägg mm.	
Lägesbeskrivning	På grund av Coronapandemin har vi ställt in större evenemang och inomhusaktiveter. Vissa föredrag och konserter har kunnat genomföras digitalt via Facebook.	

Övriga projekt - produktion av utställningskatalog

Syfte	Under 2020 på hösten börjar arbetet med att se över naturums utställningskatalog.	
Lägesbeskrivning	Arbetet med att se över naturums utställningskatalog blev klart precis innan årsskiftet och kunde börja delas ut från januari 2021.	

Naturums närmiljö – Gissa fejset, Äggstrakul, Bee happy

Syfte	När Coronapandemin slog till flyttade naturum ut verksamheten utomhus. Vi ville då erbjuda besökare nya spännande tipsrundor i naturums närområde.	
Lägesbeskrivning	Tre tipsrundor är producerade. Den lite mer varaktiga "Gissa fejset" längs Mångfaldsrundan samt Äggstrakul till påsk och Bee happy under sommaren längs Årumsspången.	

5. Utvärdering av personal

5.1. Utvärdering av personalinsats

Corona har påverkat naturum i hög omfattning under året. Naturum stängde den 18/3 och återöppnade den 3/6 och stängde åter strax före jul. Personal har bemannat utanför naturum och också lagt mycket tid på ökad digital närvaro.

Öppettider, besök och bemanning					
Månad	Antal besök	Antal öppettimmar	Antal öppettdagar	Antal bemanningsdagar	Antal bemanningstimmar
Januari	2707	70	14	1217	153
Februari	4191	120	24	1158	147
Mars	2261	65	13	1003	126
April	1516	104	26	1046	134
Maj	2011	104	26	1158	147
Juni	4214	189	27	1241	160
Juli	12622	217	31	1094	133
Augusti	5582	217	31	1062	139
September	3383	156	26	1139	144
Oktober	3452	130	26	1083	137
November	1592	130	26	1067	135
December	536	85	17	899	109
Summa	44067	1587	287	13167	1664

6. Utvärdering av kompetensutveckling av personal

Under denna punkt sammanfattas och utvärderas kompetensutvecklingen för naturums personal. Om planerade åtgärder inte genomförts, beskriv orsaken.

6.1. Utvärdering av kompetensutveckling av personal

- Januari: Studiebesök naturum Öresund
- Januari: Guidad tur Borgarhuset Lund
- Januari: Föreläsning av Ingemar Ottosson om Herluf Trolle och 1500-talet
- Januari: Guidad tur i Johan Hammars utställning Sötvatten på Regionmuseet
- Januari: Delvandring på nya SL6 - Ringleden i Åhus – med biosfärkollegorna
- Januari: Föredrag om pungmes i Vattenriket med forskare från pungmesprojektet.
- Maj: Fältdag med vandring och information om predatorprojektet m biosfärkollegor
- Maj: Medieträning med kommunens informatör
- Maj: Fältdag med biosfärkollegor och sommarvikarier på Stora Safaribåten
- ~~Maj: Studiebesök i Örebro~~ – inställt pga Covid-19
- Juni: Fältvandring med ekologkollega i sandiga marker.
- September: CNV-seminarium Naturupplevelser och hälsa i skyddad natur
- September: Fältdag med historiskt föredrag vid Lillö med biosfärkollegorna
- September: Resa med studiebesök på Sagomuseet i Ljungby, Huseby och Linnés Råshult
- September: Planeringsdag naturumpersonal
- ~~September: Gemensam verksamhetsplanering med biosfärkollegor~~ – inställd pga Covid-19
- ~~November: Utbildningsdag – Möta upprörda människor~~ – inställd pga Covid-19
- December: Planeringsdag på Cocoon meetings – inställt pga Covid-19
- December: Distanskurs i Excel för självlärd

7. Utvärdering av förnyelse av fast utställning

7.1. Utvärdering av årets förnyelse av fast utställning

De förbättringar som vi har genomfört i den fasta utställningen under 2020 är följande:

QR koder till andra språk

Under året har utställningsmodulernas olika texter på svenska med laminerade blad med engelsk och tysk text kompletterats med texter på engelska och tyska via qr-kod som besökaren läser av med sin mobiltelefon.

Besöksplatsmodul

Modulen Hitta ut i Vatteriket fick ett ordentligt lyft när en ny touchskärm kom på plats med filmer, texter och fina bilder som berättar om och lockar läsaren att hitta ut till nya favoriter bland Vattenrikets många besöksplatser. Kartan som visats sedan tidigare blev nu också digital. Med ett klick på kartan tas besökaren med till strandängar, lövskogar, sandmarker och havsstranden. Läsaren får även tips på utvalda besöksplatser att besöka olika årstider på en skylt som byts fyra gånger om året ovanför touchskärmen.

Opteryx stängd

På grund av risk för smittspridning stängdes åkattraktionen Opteryx i mars och har hållits stängd resten av året. En effektiv fläkt har installerats för att öka ventilationen och ett röktest genomfördes i höst för att kontrollera att luften snabbt byts ut i farkosten. När restriktionerna tillåter är Opteryx redo att öppnas för begränsat antal personer i familjegrupper med tillräcklig tid mellan varje åktur för att sörja för ordentligt luftutbyte i farkosten.

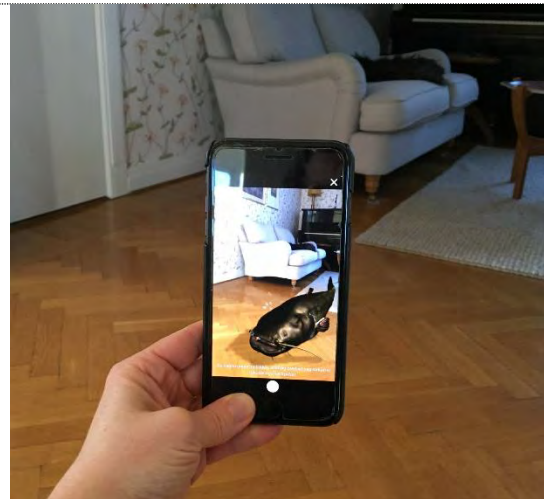
Ring Vattenriket

I samband med naturums 10-årsfirade lanserade vi även den nya modulen Ring Vattenriket. Det är en gammaldags knappteleson där man kan "ringa" tio olika personer med koppling till en besöksplats i Vattenriket. Naturnjutare, företagare, politiker och andra får genom sin berättelse om en favoritplats eller upplevelse i Vattenriket chansen att inspirera fler att upptäcka naturen och dess värden i området.

Appen Silurus

Jubileet firades också med släppet av en unik app där stora och små kan lära känna och leka med några av Vattenrikets mest karaktäristiska arter. Spelaren bjuds in att markera revir med uttern, träna fiskfångst med havsörnen, dansa med tranan och ta en selfie med mallige malen. På naturum, i naturen eller hemma i sitt eget vardagsrum!

Touchskärm Biosfär och text biosfärområden

Som vanligt är touchskärmen med de tio viktigaste händelserna för året som gick uppdaterad.

Ett globalt perspektiv

Biosfären är jordens levande skal. En några kilometer tunn hinna av mark, vatten och luft. Biosfärområden är modellområden för hållbar utveckling. Det är FN-organet Unesco som utser dem. I hela världen finns 700 biosfärområden. 200 ligger i Europa och sju i Sverige. Ett av dem är Vattenriket.

7.2. Budget och finansiering för förnyelse av fast utställning

I budget har vi haft 185 000 till naturums utställning. De personella resurserna som lagts ner har till största del varit insatser från naturinformatör, utställningstekniker och naturumföreståndare och omfattar minst 200 timmar.

7.3. Förankring

Nya förslag till utställningsdelar har tagits fram tillsammans med naturums medarbetare och Biosfärvadningens infogrupp.

8. Utvärdering renovering, förändring av fastighet/lokaler**8.1. Utvärdering av renovering, förändring av fastighet/lokaler**

Under oktober 2020 gjordes en undersökning av de utvändiga träbalkarna på naturum eftersom fastighetstekniker upptäckt skador på balkarna. Tyvärr är det ett omfattande byggfel som därmed kommit i ljuset. De sk Kertobalkarna är rötskadade enligt rapporter från konsultfirman WSP. De utvändiga gångarna till högsta utsiktspunkten är avspärrade men under 2020 har inga ytterligare åtgärder vidtagits.

Naturums restauratör lämnade sitt kontrakt i slutet av året och under årets sista månader har en renovering av köket inletts.

9. Utvärdering av övriga insatser

9.1. Utvärdering av övriga insatser

Här följer några av de viktigare satsningarna vi har genomfört under 2020.

Utterfamilj i trä

Glädjen var stor när våra fina lekskulpturer i form av tre motorsågsskulpterade träuttrar kom på plats vid naturums entré lagom till februarilovet. Mamma utter och hennes två ungar blev snabbt populära bland lovlediga barnfamiljer. En tävling om vad de skulle heta gav dem namnen Mamma Mutter, Kristianstadsuttern Uttu och fiskfångade Luttra.

Gissa Fejset

Utrustade med tipslapp och penna eller enbart sin mobil har våra besökare under året kunnat ge sig ut och försökt lista ut vilka olika småkryp som gömt sig utmed en runda vid naturum. Närbilder på spännande varelser tagna av lokale fotografen Kristian Gärdsborn har gäckt besökarna i den roliga tipsrundan Gissa fejset.

Äggstra kul och Bee happy

Under påsken lanserade vi skattjakten "Äggstra kul" där stora och små fick ge sig ut i videhavet längs spången vid naturum och leta efter ägg med spännande fakta om äggläggande djur och alger. Eftersom den var så populär och vi ville fortsätta locka ut besökarna från naturum följde vi upp med Bee Happy med kul fakta om vilda bin under sommaren.

Småkrypsrycksäck

Sedan tidigare har våra besökare kunnat låna med sig en fågelryggsäck ut med kikare, fågelfakta och kul uppdrag. I våras lanserade vi även en småkrypsryggsäck med lappar, burkar, småkrypssug och roliga utmaningar tillsammans med bilder och fakta om den myllrande mångfalden omkring oss. Båda ryggsäckarna är gratis att låna ett dygn för den som är myndig.

Samarbete med Bild- och formklasser

Nosabyskolans bild- och formklasser har under året träffat naturums pedagog vid flera tillfällen. Arbetet mynnade ut i en fantastisk utställning där elevernas fiskar och småkryp i storformat tillverkade av papier maché och andra material gav besökaren en känsla av att gå omkring i ett av Vattenrikets virvlande vattendrag i naturums hörsal under höstlovet.

Skåneleden SL6 Vattenriket

Lummiga lövskogar, svalkande vattendrag, böljande odlingsfält och milslånga stränder. Skåneleden SL6 Vattenriket bjuder på fantastiskt varierad och rik natur. Den 22 maj invigdes första delen med livesända tal på facebook. Etappen är 50 km lång och går förbi ett tiotal av Vattenrikets besöksplatser. En ny rikvarta att dela ut i utställningen har tagits fram för att hjälpa fler vandringssugna att hitta ut.

Biosfärläger

Trots Covid-19 kunde årets biosfärläger genomföras som planerat. Ett 20-tal barn i åldrarna 10-12 år fick uppleva Vattenrikets natur på olika sätt och träffa människor som lever och verkar i Vattenriket. De besökte en lantbrukare med djur, lärde sig om biodling och smakade nyslungad honung, fiskade och håvade småkryp, målade med inspiration från naturen,

provade luffarslöljd, badade, paddlade, lekte och hade väldigt kul i Vattenriket!	
"I love Vattenriket" Kampanjen "I love Vattenriket" ger Kristianstadsbor, besökare och företag en möjlighet att visa sitt engagemang för Biosfärområde Kristianstads Vattenrike. "I love Vattenriket" gör medlemskap och sponsring i Vattenrikets vänner attraktivt och ger föreningen en möjlighet att samla in pengar för att stötta biosfärområdets arbete. I kampanjen finns nya profilprodukter som t-shirt, babybody och paraplyer till salu på naturum. Företag som sponsrar Vattenrikets vänner kan använda slogan i sin marknadsföring.	
Ny utställningskatalog Under året producerades även en uppdaterad utställningskatalog som gör det möjligt för besökaren att få veta mer om Vattenriket. Den är ett viktigt komplement till den fasta utställningen och vi är glada över att ha en uppdaterad version igen. Den blev klar lagom till årsskiftet och började delas ut gratis under januari 2021.	

10. Uppföljning

Punkt 10 beskriver hur verksamheten har följts upp.

10.1. Besökarundersökningar

Under 2020 har inga besöksundersökningar genomförts.

10.2. Naturums statistik

Naturums statistik har rapporterats in för varje månad år 2020.

10.3. Tankelistning

Under 2020 har ingen tankelistning genomförts.

Punkt 11 redovisas i en särskild excelfil.

11. Ekonomisk redovisning för naturum

För varje naturum ska ekonomisk redovisning ske enligt särskild excelfil. Fyll endast i siffror. Eventuella kommentarer till uppgifterna kan göras i text under tabellen eller här. Denna tabell ser likadan ut som den bidragsredovisning som de statliga naturumen gör till Naturvårdsverket.

	Totalt	
Summa kostnader	11 180	
Summa intäkter	11 180	
	Kostnader (brutto)	Intäkter (brutto)
Övergripande arbete naturum (t.ex. intäkter från uthyrning, huvudmannens arbetstid)	350	350
	Kostnader (brutto)	Intäkter (brutto)
Drift och underhåll av kommunal fastighet	5768	5768
Summa	5768	5768
Friluftsliv och information		
	Kostnader (brutto)	Intäkter (brutto)
Information t.ex. kostnader/arbetstid med tillfälliga utställningar, skyltar, tryckmaterial, intäkt från försäljning	285	285
Summa information	285	285
	Kostnader (brutto)	Intäkter (brutto)
Naturvägledning bemannad naturvägledning, ej egen personal utan inköp av externa tjänster t.ex. inhyrd guide	223	223
Naturvägledning personalkostnader	4554	4554
Summa naturvägledning	4777	4777
Summa friluftsliv och information	5062	5062
Uppföljning		
	Kostnader (brutto)	Intäkter (brutto)
Uppföljning friluftsliv och information (t.ex. besökarundersökning, extern konsult för analys etc.)	0	0